

Rep.Nr. 06/2234

ARBEIDSHOF TE BRUSSEL

ARREST

OPENBARE TERECHTZITTING VAN 5 SEPTEMBER TWEEDUIZEND
EN ZES

DERDE KAMER

Bediendecontract
Tegensprekelijk
Definitief

G R

Appellante, geïntimeerde op incidenteel hoger beroep,
vertegenwoordigd door Mter K. De Cuyper loco Mter F. De
Keersmaecker, advocaat te 1800 Vilvoorde;

Tegen :

DE BELGISCHE STAAT, vertegenwoordigd door Mevrouw
de Minister van Justitie, wiens kabinet gevestigd is te 1000
Brussel, Waterloolaan, 115, doch die woonstkeuze heeft
gedaan bij haar raadslieden Mter P. Hofströssler en Mter O.
Vanhulst, advocaten te 1000 Brussel, Goedheidsstraat 5-7,

Geïntimeerde, appellant op incidenteel hoger beroep,
vertegenwoordigd door Mters P. Hofströssler en O. Vanhulst,
advocaat te 1000 Brussel;

★

★ ★

Na beraadslaging, velt het Arbeidshof te Brussel het hiernavolgend arrest:

Gelet op de stukken van de rechtspleging en meer bepaald op :

- het voor eensluidend verklaard afschrift van het bestreden vonnis op
tegenspraak gewezen door 12de Kamer van de Arbeidsrechtbank te Brussel
volgens partijen daterend van 14 november 2003;

- het verzoekschrift in hoger beroep ontvangen ter griffie van dit Hof op 27 januari 2004;
- de besluiten van geïntimeerde neergelegd ter griffie op 11 april 2005;
- de besluiten van appellante neergelegd ter griffie op 12 mei 2005;
- de voorgelegde stukken;

Gehoord partijen in hun middelen en beweringen en het Openbaar Ministerie in zijn advies op de openbare terechtzitting van 21 februari 2006, waarna de debatten gesloten werden.

Gelet op de termijn verleend aan partijen tot 5 mei 2006, om te repliceren op het advies van het Openbaar Ministerie;

Gelet op de repliekbesluiten neergelegd ter griffie op 11 april 2006 door appellante partij, geïntimeerde partij zag af van haar recht op repliek.

De zaak werd in beraad genomen op 20 juni 2006.

x x

x

RELEVANTE FEITEN EN RECHTSPLEGING

Mevrouw G. werd bij Ministerieel Besluit van 2-8-'99 met ingang van 15-7-'99 benoemd tot adviseur bij het kabinet van de Minister van Justitie, Marc Verwilghen. In het benoemingsbesluit werd verwezen naar het Koninklijk Besluit van 4-5-'99 betreffende de samenstelling en de werking van de federale ministeriële kabinetten en het personeel dat daarvan deel uitmaakt.

De haar toegekende wedde stemde overeen met weddeschaal 15A en zij ontving daarnaast een als wedde geldende jaarlijkse kabinetstoelage van 53.450,13 Euro.

Voordien had Mevrouw G. als journaliste voor de N.V. Vlaamse Televisie Maatschappij gewerkt waar ze in dienst was sinds 1-12-'88 met een arbeidsovereenkomst voor bedienden afgesloten op 21-10-'88. Met het oog op haar tewerkstelling in het ministerieel kabinet werd haar arbeidsovereenkomst met V.T.M. in onderling overleg geschorst vanaf 1-7-'99 tot het einde van de ambtsuitoefening van de minister waarna een periode van 6 maanden loopbaanonderbreking zou volgen, een zogenaamde afkoelingsperiode.

Met een brief van 25-1-2000 vroeg Mevrouw C. de Minister om uitleg met betrekking tot zijn beslissing, een einde te stellen aan haar functie, die zij als willekeurig en oneervol ervoer.

De Minister antwoordde bij brief van 27-10-2000:

-dat Mevrouw G hem zelf reeds op 11-10-2000 had meegedeeld dat zij een einde stelde aan de samenwerking en haar taak als woordvoester stopzette, dat zij zich die dag niet had aangeboden op het werk en onbereikbaar was.

-dat hij haar bij zijn terugkeer uit het buitenland op maandag 16 oktober had ontboden om te vernemen of zij bij haar beslissing bleef, hetgeen zij hem bevestigde. Dat zij had ingestemd met zijn verzoek haar functie te blijven uitoefenen tot in haar vervanging was voorzien met het oog op de continuïteit van de dienst, uiterlijk tot 31-10-2000.

-dat nadien nog een bijkomend gesprek plaats vond om te zien of een andere vorm van samenwerking kon overwogen worden, hetgeen hij gelet op haar brief van 25-10 uitgesloten achtte.

Met Ministerieel Besluit van 27-10-2000 werd een onmiddellijk einde gesteld aan haar functie in het kabinet en bij het einde van haar tewerkstelling werd haar een formulier C4 overhandigd.

Met een brief van 25-1-2001 uitgaande van haar raadsman, maakte Mevrouw G onder verwijzing naar het K.B. van 4-5-'99, aanspraak op een forfaitaire toelage van 3 maanden, op het loon voor 23 niet opgenomen vakantie- en compensatiedagen en op terugbetaling van telefoonkosten, een pro rata dertiende maand voor het jaar 2000 en de verplaatsingskosten.

De Minister antwoordde met een brief van 5-3-2001 dat Mevrouw G volgens de bepalingen van K.B. van 4-5-'99 geen aanspraak op die bedragen kon laten gelden.

Met dagvaarding van 2-8-2001 spande Mevrouw G een geding aan voor de Arbeidsrechtbank. Zij vorderde de betaling van volgende bedragen:

- 43.720,96 € (de tegenwaarde van 1.763.699 BEF) als opzeggingsvergoeding;
- 6.630,21 € (de tegenwaarde van 267.462 BEF) als loon voor niet opgenomen vakantie- en compensatiedagen;
- 371,07 € (de tegenwaarde van 14.969 BEF) als terugbetaling van abonnementskosten telefoon;
- 2.537,29 € (de tegenwaarde van 102.354 BEF) als terugbetaling gesprekskosten;
- 371,84 € (de tegenwaarde van 15.000 BEF) als verplaatsingsvergoeding.

De oorspronkelijke vordering strekte er tevens toe de Belgische Staat te horen veroordelen tot betaling aan Mevrouw G van de wettelijke en de gerechtelijke intresten en tot de kosten van het geding, de rechtsplegingsvergoeding inbegrepen en het tussen te komen vonnis uitvoerbaar bij voorraad te horen verklaren.

Met het bestreden vonnis verklaarde de Arbeidsrechtbank de vordering ontvankelijk doch ongegrond. Zij overwoog daarbij dat Mevrouw G als statutair bij Minister Verwilghen was tewerkgesteld en derhalve de Raad van State had dienen te adiëren indien ze de regelmatigheid van het ontslag wenste te betwisten.

VORDERINGEN IN HOGER BEROEP

Mevrouw G is het niet eens met de uitspraak van de Arbeidsrechtbank. Zij verzoekt het Hof deze te hervormen en geïntimeerde te veroordelen tot

- 43.720,96 € als opzeggingsvergoeding;
- 6.630,21 € als loon voor niet opgenomen vakantie- en compensatiedagen (251.957 x $\frac{3}{65}$ x 23);
- 371,07 € als terugbetaling van abonnementskosten telefoon;
- 2.537,29 € als terugbetaling gesprekskosten;
- 371,84 € als verplaatsingsvergoeding,

de wettelijke en de gerechtelijke intresten, berekend op de gevorderde brutobedragen, en tot de kosten van beide instanties, de rechtsplegingsvergoedingen inbegrepen.

Het incidenteel beroep ontvankelijk doch ongegrond te verklaren en geïntimeerde te veroordelen tot de kosten.

De Belgische Staat stelde incidenteel hoger beroep in tegen het vonnis in de mate dat de Arbeidsrechtbank de vordering toelaatbaar had verklaard.

BEOORDELING

1. Ontvankelijkheid

Er wordt geen betekeningsakte van het bestreden vonnis voorgelegd. Er kan dan ook worden aangenomen dat het verzoekschrift dat regelmatig is naar vorm, werd ingesteld binnen de daartoe bepaalde termijn, wat overigens niet wordt betwist. Het is derhalve ontvankelijk. Hetzelfde geldt voor het incidenteel beroep.

2. Ten gronde

Toelaatbaarheid van de oorspronkelijke vordering (incidenteel hoger beroep)- Rechtsmacht en bevoegdheid van de Arbeidsgerechten.

De Belgische Staat meent dat de Arbeidsrechtbank had dienen te oordelen dat zij geen rechtsmacht had om van het geschil kennis te nemen en dat enkel de Raad van State bevoegd is om kennis te nemen van het geschil daar Mevrouw G. in een statutair verband was tewerkgesteld.

Mevrouw G. is van mening dat de Arbeidsrechtbank terecht heeft geoordeeld dat de bevoegdheid van de rechter dient te worden bepaald naar het onderwerp van de vordering zoals omschreven in de dagvaarding en zich derhalve terecht bevoegd heeft verklaard.

Volgens artikel 144 Grondwet behoren vorderingen met betrekking tot de burgerlijke rechten uitsluitend tot de rechtsmacht van de Hoven en Rechtbanken. Met betrekking tot politieke rechten hebben deze in principe eveneens rechtsmacht doch daarop kunnen bij wet uitzonderingen worden gemaakt (artikel 145 Gerechtelijk Wetboek). Vorderingen die betrekking hebben op subjectieve rechten behoren tot de rechtsmacht van de rechtbanken van de rechterlijke macht (zie o.m. Cass., 13-12-2001, nr C990,383N; Cass., 13-6-2003, nr. C020577N).

Wanneer de vordering gegrond is op een precieze juridische verplichting die door een regel van objectief recht rechtstreeks aan een derde wordt opgelegd en bij wier uitvoering de eiser een belang heeft, betreft deze vordering een subjectief recht dat tot de rechtsmacht van de rechtbanken behoort (Cass., 13-12-2001 nr. C990383N; Cass., 13-6-2003, nr C020557 N).

Het Gerechtelijk Wetboek bevat de regels waarbij de rechtsmacht over de verschillende rechtscolleges van de rechterlijke orde wordt verdeeld. De bevoegdheid is de concrete toedeling van rechtsmacht aan een bepaald rechtscollege. Volgens artikel 578 Gerechtelijk Wetboek zijn de arbeidsrechtbanken bevoegd om uitspraak te doen over geschillen die gesteund zijn op het bestaan van een arbeidsovereenkomst.

De bevoegdheid wordt onderzocht volgens het onderwerp van de vordering zoals door eiser in de dagvaarding beschreven (Cass., 8-9-'78, Pas. '79, I, 29; Cass., 4-5-'81, Pas. '81, I, 1001; Cass., 19-12-'85, Arr.Cass. '85-'86, 589; Cass., 6-3-'87, Arr.Cass. '86-'87, 894).

Het Hof stelt vast dat in de dagvaarding waarbij de vordering voor de Arbeidsrechtbank werd ingesteld niet expliciet werd vermeld dat ze gesteund was op een arbeidsovereenkomst.

Uit de formulering van de vordering in de dagvaarding die o.m. de veroordeling tot betaling van loonachterstallen en een opzeggingsvergoeding beoogt kan worden afgeleid dat zij inderdaad gesteund is op een arbeidsovereenkomst, hetgeen door de Belgische Staat ook zo is begrepen en door Mevrouw G. in haar conclusies werd bevestigd.

Aangezien de vordering zoals geformuleerd in de dagvaarding betrekking had op een subjectief recht, gesteund op het bestaan van een arbeidsovereenkomst had de Arbeidsrechtbank rechtsmacht en was zij tevens bevoegd om van het geschil kennis te nemen.

Wanneer na onderzoek van een vordering blijkt dat deze ten onrechte gesteund was op de arbeidsovereenkomst, vloeit daaruit voort dat de vordering voor zover gesteund op de arbeidsovereenkomst ongegrond is.

Arbeidsovereenkomst of statutair verband

Mevrouw G. meent dat zij was tewerkgesteld krachtens een arbeidsovereenkomst. Zij steunt zich hiervoor op het bestaan van een ondergeschikt verband, op de afgifte van het C4 formulier bij het einde van de tewerkstelling en op de rechtspraak met betrekking tot de rechtspositie van personeelsleden van kabinetten.

Geïntimeerde blijft erbij dat Mevrouw G. in statutair verband was tewerkgesteld. Zij verwijst daarbij naar de éézijdige aanstellingsbeslissing genomen bij Ministerieel Besluit van 2-8-'99 en naar het K.B. van 4-5-'99 betreffende de samenstelling en de werking van de federale ministeriële kabinetten en betreffende het personeel van de ministeries aangewezen om van het kabinet van een lid van de regering of van een College of een Gewest deel uit te maken, waarnaar uitdrukkelijk werd verwezen in het benoemingsbesluit.

Het bestaan van een ondergeschikt verband is geen kenmerk dat de arbeidsovereenkomst onderscheidt van het statuut. In zijn conclusie voor Cass. 13-6-'73 wees Procureur-Generaal Lenaerts erop dat de statutaire arbeidsverhouding en deze die door de arbeidsovereenkomst wordt beheerst gemeen hebben dat in beide gevallen tussen partijen een juridische verhouding ontstaat waarbij de ene partij onder het gezag van de andere prestaties levert in een band van ondergeschiktheid en dat die arbeidsverhoudingen zich hoofdzakelijk van elkaar onderscheiden door de wijze waarop de rechtsverhouding tot stand komt, meer bepaald door de aard van de rechtshandeling die de rechtsverhouding doet ontstaan (noot onder Cass., 13-6-'73, Pas "73, I, p. 950).

Het argument van Mevrouw G. dat tussen partijen een band van ondergeschiktheid bestond is derhalve niet relevant.

In het geval van de arbeidsovereenkomst, komt de rechtsverhouding tot stand door een wilsovereenstemming tussen partijen die rechtsgevolgen beoogt. Het statuut is een geheel van wettelijke regels dat op een persoon van toepassing wordt door een éézijdige beslissing van de overheid om die persoon in dienst te nemen (Cass., 18-11-'85, Arr. Cass. '85-'86, 377).

Als regel geldt dat de normale tewerkstellingswijze in de publieke sector van statutaire aard is. De rechtspraak van het Hof van Cassatie en van de Raad van

State zijn in die zin gevestigd. (D.Delsvax, le recours au contrat de travail ou au statut dans la fonction publique, prolégomènes in Une terre de droit du travail, les services publics, Bruylant 2005, p 12 en aldaar vermelde verwijzingen).

Dit komt overigens duidelijk tot uiting in de tekst van artikel 1 W.A.O. die bepaalt dat de Wet op de Arbeidsovereenkomsten van 3-7-'78 (W.A.O.) enkel van toepassing is op werknemers tewerkgesteld door het Rijk wier toestand niet statutair geregeld is, zoals geïntimeerde terecht onderstreept. Het bestaan van een statuut sluit dus de arbeidsovereenkomst uit.

Zelfs het ontbreken van een uitgewerkt statuut heeft nog niet voor gevolg dat er een contractuele rechtsverhouding zou bestaan. In dat geval wordt toepassing gemaakt van de algemene beginselen die aan een statutaire tewerkstelling ten grondslag liggen. (R. Janvier, contractanten in overheidsdienst ...nr. 17 en aldaar vermelde verwijzingen.)

Aangezien het contractueel regime in de overheidssector de uitzondering is zal de tewerkstelling onder arbeidsovereenkomst moeten blijken uit een formele of minstens een zekere en ondubbelzinnige wilsuiting (R. Janvier o.c. nr 18 en verwijzingen aldaar).

Met betrekking tot het personeel van de ministeriële kabinetten is een duidelijk statuut uitgewerkt bij K.B. van 4-5-'99. Zoals blijkt uit het verslag aan de Koning voorafgaand aan het K.B. van 4-5-'99 beoogde het K.B. o.m. een definitieve regeling uit te werken voor de juridische aard van het statuut van de personeelsleden van die kabinetten.

De bevoegdheid van de Koning om de organisatie van de ministeriële kabinetten vast te leggen wordt afgeleid uit artikel 107 van de Grondwet. De Rechtspraak van de Raad van State is in die zin gevestigd.

In het verslag aan de Koning bij het K.B. wordt benadrukt dat,, in tegenstelling tot wat in recente rechterlijke beslissingen werd bevestigd en aanleiding gaf tot rechtsonzekerheid, de arbeidsverhouding tussen de Minister en de personeelsleden van het kabinet niet van contractuele aard kon zijn, nu in het kader van die arbeidsverhouding het algemeen belang voorrang heeft op het privébelang en de continuïteit van de regeringsactiviteit ernstig kon worden verstoord indien een wettelijke of reglementaire vooropzeg zou worden gegeven.

In het verslag wordt verduidelijkt dat het een geheel van algemene en onpersoonlijke bepalingen betreft die bestaan voordat de titularissen van de functie worden benoemd en die aangepast zijn aan de bijzondere aard van de ministeriële kabinetten.

Het KB bepaalt o.m.

- dat de medewerkers andere dan de kabinetschef of adjunct-kabinetschefs door de minister worden benoemd en ontslagen, (art 4) evenals de uitvoerende personeelsleden (artikel 5),

- dat de rechtspositie van de personeelsleden van het kabinet van statutaire aard is en de wet van 3-7-'78 betreffende de arbeidsovereenkomsten erop niet van toepassing is (artikel 7). Dit is slechts een herhaling van artikel 1 van de wet van 3-7-'78,
- dat aan de personeelsleden van het kabinet waarop artikel 12 van toepassing is onderworpen zijn aan de bepalingen inzake de loonwaarborg in geval van arbeidsongeschiktheid wegens ziekte, andere dan een beroepsziekte, of wegens een ongeval ander dan een arbeidsongeval of een ongeval op de weg van en naar het werk (artikel 7),
- de schalen van de kabinetstoelagen (artikel 12),
- dat de leden en de uitvoerende personeelsleden van de ministeriele kabinetten die aan de gestelde voorwaarden voldoen kinderbijslag, een geboortetoelage, een haard- of standplaatstoelage, vakantiegeld, een tweetaligheidspremie en een eindejaarstoelage genieten op basis van het bedrag en onder de voorwaarden bepaald voor het personeel der ministeries (artikel 13),
- de vergoedingen van verblijfs- en reiskosten (artikel 14),
- de eventuele toekenning van een ontslagtoelage (artikel 18). Deze wordt niet beschouwd als loon voor de toepassing van werkloosheidsuitkering of berekening van de sociale zekerheidsbijdragen.

Er werd tussen partijen geen arbeidsovereenkomst afgesloten doch Mevrouw G werd benoemd bij Ministerieel Besluit en op dezelfde wijze werd een einde gesteld aan de samenwerking.

Haar tewerkstelling is dus duidelijk statutair.

De door haar aangehaalde rechtspraak kan geen stand houden in het licht van het bij K.B. van 4-5-'99 duidelijk afgebakende statuut.

De aflevering van een werkloosheidsattest is niet onverenigbaar met het bestaan van een statuut, zoals uit de bepalingen van K.B. 4-5-'99 blijkt nu zij Mevrouw G moet toelaten aanspraak te maken op een vervangingsuitkering.

De Arbeidsrechtbank heeft de vordering derhalve terecht als ongegrond beschouwd in de mate dat ze betrekking had op een arbeidsovereenkomst. Dit is het geval voor alle door Mevrouw G ingestelde vorderingen.

OM DEZE REDENEN

HET ARBEIDSHOF

Gelet op de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, zoals tot op heden gewijzigd, inzonderheid op artikel 24,

Rechtsprekend op tegenspraak,

Gehoord de Heer D. SOETEMANS, Advocaat-generaal, in zijn niet
eensluitend schriftelijk advies, voorgelezen en neergelegd op de openbare
terechtzing van 21 maart 2006,

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk doch ongegrond,

Bevestigt het beroepen vonnis,

Veroordeelt Mevrouw G tot de kosten van het hoger beroep, tot op
heden begroot op :

In hoofde van appellante :

Rechtsplegingsvergoeding hoger beroep : 279,60 €

In hoofde van geïntimeerde :

Rechtsplegingsvergoeding hoger beroep : 267,73 €

Aldus gewezen en uitgesproken op de openbare terechtzitting van de 3^{de}
Kamer van het Arbeidshof te Brussel op 5 september 2006, waar aanwezig
waren :

Mevrouw G. BALIS, Kamervoorzitter,

De Heer A. DE VADDER, Raadsheer in sociale zaken als werkgever,

Mevrouw A.-M. VANATTENHOVEN, Raadsheer in sociale zaken als
werknemer-bediende,

Mevrouw L. HERREGODTS, Griffier.

L. HERREGODTS,

G. BALIS,

A. DE VADDER.

A.-M. VANATTENHOVEN.

